

ἀδελφός παραδεχόμενος ἀνευ διακρίσεως τὰς ἐξ ἑσῶ ἀρχάς, δηλονότι·

α) Ὅτι πᾶν τὸ ἐνυπάρχον ἐν τῷ κόσμῳ ἀντικείμενον πρέπει νὰ κατέχη θέσιν τινὰ ἐν τῇ ἀπείρῳ διαστάσει, καὶ οὕτω κατ' ἀνάγκην νὰ ἴσται ἐκτεταμένον· καὶ

β) Ὅτι πᾶν τὸ τοιοῦτον ὀρίζεται ἐν χρόνῳ καὶ ἐπομένως ὑποθέτει διάρκειαν, καταστρέφει τὴν ὑπαρξίν παντός αὐλοῦ ὄντος καὶ μᾶλλον φέρει εἰς τὴν ὕλισμόν. Ἰσως δὲ ἡ πρόθεσις τοῦ ἐντίμου συγγραφέως δὲν εἶναι τοιαύτη, ἀλλ' ἡ σειρὰ τῶν συλλογισμῶν τοῦ ὀδηγεῖ αὐτὸν εἰς τὴν συνέπειαν ταύτην, ἥτις ἂν καὶ κατὰ πρόωπὴν ἐποψίν φυσικὴ καὶ νόμιμος φαίνεται, βραχνίζομένου ἅμας τοῦ ζητήματος ἀποδεικνύεται τὸ ἐσφαλμένον αὐτῆς· καὶ τῷ ὄντι εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι πᾶν τὸ ἐνυπάρχον ἐστὶν ἐν χρόνῳ καὶ τόπῳ, ἀλλὰ τυπικῶς μόνον (formaliter) οὐχὶ δὲ καὶ ὕλικῶς (materialiter), διότι ὁ χρόνος καὶ ἡ διάστασις ὑπάρχουν ὑποκειμενικῶς οὐχὶ δὲ καὶ ἀντικειμενικῶς· καθότι ταῦτα εἰσὶ τρόποι τῆς αἰσθητικότητος ἡμῶν, δηλαδὴ τρόποι καθ' οὓς μᾶς παρουσιάζονται τὰ πράγματα, καὶ οὐχὶ τρόποι ἐν οἷς ταῦτα εἰσὶν, ἥτοι αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ θεωρούμενα καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν αντιλήψεων ἡμῶν. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι θεωρουμένων τοῦ τε τύπου καὶ χρόνου ὡς ἀπλῶς ὑποκειμενικῆν ὑπαρξίν ἐχόντων, γεννᾶται ἡ ἀπορία πῶς δηλαδὴ τ' ἀντικείμενα ὑπάρχουσιν ἐν τῷ μηδενί. Πραγματικῶς ἡ ἀπορία αὕτη εἶναι μεγίστη, ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲν ἄλλο ἀποδεικνύει ἢ τὸν περιορισμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς. Καὶ ἐν ἔργῳ μήπως παραδεχόμενοι τὴν ἀντικειμενικὴν τοῦ τόπου καὶ χρόνου ὑπαρξίν διαλύομεν τὴν ἀπορίαν ταύτην; οὐχὶ, μάλιστα καθίσταται καὶ δυσκολωτέρα, καθότι μᾶλλον φέρει εἰς ὑπαρξίν ἀπείρου σειρᾶς τόπων καὶ χρόνων· διότι ἐπαναρχόμεθα πάντοτε καὶ ἀπεριορίστως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, ποῦ δηλονότι ἐμπεριέχεται ὁ χρόνος καὶ ἡ διάστασις ἢ τόπος, καὶ ποῦ πάλιν τὰ ἐμπεριέχοντα αὐτὰ ἢ δυσκολία βεβαίως ἢν οὐδόπως παρουσιάζει ἡ ὑπόθεσις τῆς ὑποκειμενικῆς τοῦ τε τύπου καὶ χρόνου ὑπαρξέως. Ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος ἐρ' οὐ παρακαλῶ νὰ ἐπιστήσητε πάνταν τὴν προσοχὴν ὑμῶν, ἵσως ἐπανέλθω ἄλλοτε ἐν ἐκτάσει. Ἐρῆσθε.

Ἐν Θήρᾳ, τὴν 26 Σεπτεμβρίου 1855.

Ὁ φίλος καὶ συνάδελφος
I. ΔΕ-ΚΗΓΑΛΛΑΣ.

Ἐπιστολὴ Β'.

—000—

Ἀξιότιμε φίλε!

Ἐν τῇ ΙΑ' ἐπιστολῇ ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας τῆς Ἰατρικῆς, περὶ ἧς σὰς ἀνέφερα ἐν τῇ προλαβούσῃ ἐπιστολῇ μου, ὁ ἱατρός Α. Φλεῦριος κάμνει μνησίαν κακοφώνου τινος ὅστις καὶ τοὶ ὀρθοὶ καὶ λε-

πτὸν τὸ ἀκουστικὸν αὐτοῦ ὄργανον ἔχον, ἠδύνητο ὅμως εἰς τὰς ἰδίαις αὐτοῦ ἀναρμονίαις ᾠδᾶς· καὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐξηγεῖ διὰ τῆς ὡς ἐκ τῆς διαφόρου κρᾶσεως κατασκευῆς τῶν δύο τούτων ὀργάνων, δηλαδὴ τὸ μὲν φωνικὸν ὄργανον θεωρεῖ ὡς αἰματώδους κρᾶσεως, τὸ δὲ ἀκουστικὸν ὡς νευρικῆς· ἐναντίου ἄλλου τινὸς πρεσβεύοντος ὅτι πάντες οἱ κακοφῶνοι ἔχουν κατ' ἀνάγκην μὴ ὀρθὸν καὶ ἀνεπιτήδευτον τὸ οὖς. Ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν κακοφῶνων ἔχουν καὶ τὸ οὖς μὴ ὀρθόν, οὐδεμίαν περί τούτου ἀμφισβησία· ἀλλ' εἶναι ὡσαύτως βεβαίον ὅτι καὶ οἱ κακοφῶνοι οἱ ἔχοντες ὀρθότατον τὸ ἀκουστικὸν ὄργανον, πάλιν ἠδύνηνται μᾶλλον ἢ ἥπτον εἰς τὰς ἰδίαις δυστόνους καὶ ἀναρμονίαις αὐτῶν ᾠδᾶς. Τοῦτο ἅμας ὅχι μόνον δὲν πρὸέρχεται, ὡς διῆχυρίζεται ὁ μνησθεὶς Κ. Φλεῦριος, ἐκ τῆς διαφορῆς τῶν δύο ὀργάνων κρᾶσεως, ἀλλὰ μάλιστα, κατ' ἐμὲ, πιγάζει ἐκ τοῦ ὁμοφυοῦς τῶν στοιχειωδῶν μερίων τῶν συνιστάμενων τὰ διάφορα τοῦ αὐτοῦ σώματος ὄργανα, καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος δι' ὃν πάντες οἱ ἄνθρωποι πῶποτε δὲν ἀποσπρέρονται πάντα τὰ ἐκ τοῦ ἰδίου σώματος αὐτῶν πιγάζοντα. Τὴν δὲ φυσιολογικὴν ταύτην ἀλήθειαν αἰσθάνεται κάλλιστα καὶ ὁ κοινὸς λαός, ὁ ἐκτρέφει αὐτὴν διὰ τῆς κοινῆς παροιμίας· «Ἡ π. . . . τοῦ καθενὸς μὴσχορ μυρίζεται» καὶ τοῦ λαοῦ ἡ κρίσις εἶναι πολλάκις ὀρθότερα καὶ τῆς τῶν σοφωτέρων φιλοσόφων, τῶν μὴ ἐνίστα ὀπτιγούμενων ὡς ὁ γραμμάτης οὗτος λαός, ὑπὸ μόνης τῆς λαμπάδος τῆς κοινῆς κρίσεως. Ἐρῆσθε.

Ἐν Θήρᾳ, τὴν 6 Νοεμβρίου 1856.

Ὁ φίλος σας

I. ΔΕ-ΚΗΓΑΛΛΑΣ.

ΠΡΕΣΒΕΙΑΙ ΔΙΟΥΤΗΡΑΝΔΟΥ,

ΥΠΟ

Σ. ΖΑΜΠΕΛΙΟΥ.

—*—*—*—

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποῦ ὁ Μέγιστος ὠνόμασε τὴν μεσαιῶνα, αἰῶνα λανθάνουσης ἀξίας.

Καὶ ἀληθῶς, οὐδεμίαν περίοδον χρόνου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, περιέχουσα μακρὰν συνέχειαν ἀξιολόγων γεγονότων, ἔμεινε ἄχρις ὥρας τοσοῦτον ἀνεξερεύνητος ὅσον αἱ δέκα ἑκατομμυριαίδες, αἱ ἀπὸ τῆς ἐσμελιώσεως τῆς Ἑλληνικῆς αυτοκρατορίας μέχρι τῆς ἐλευθρίας πτώσεως αὐτῆς. Ἡ ἱστορία μάλιστα τοῦ μεσαιῶνος τῆς Ανατολῆς, ἥτις ἐπήρξε τὸ ποριώτερον θέατρον ἐν ᾧ διεδραματίσθησαν τὰ μάλιστα ἀξιωματικώτερα τῶν γεγονότων τούτων, ὅπου ὅμως διεπράχθησαν καὶ τὰ στενωπώτερα τῶν κακοεργημάτων, οἷον τὰ ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων, οὐ μόνον δὲν ἐξηρενήθη ἀλλὰ καὶ συνεπικρατήθη ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἔθνους ἡμῶν. Ἡ χώρα ἐκείνη ἐξ ἧς προ- τοβόλος καὶ ἐσφυροποιούμενος ὑπὸ τοῦ Δεσποτίου

κρητύματος τῶν μεγάλων πατέρων τῆς ἐκκλησιαστικῆς οὐχὶ χριστιανισμοῦ, ἐξέλαμψεν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἢ χώρα ἐκείνη ἐν ἣ κατεστρατηγήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀλεξίων καὶ Φωκάδων καὶ Τσιμισκίδων καὶ Βασιλείων τὰ ἀπειράριθμα στίφη τῶν βαρβάρων, ὅσα ἐπαφρίοντα τὴν ἑαυτῶν λύσσαν ἐπήρχοντο ἀλλεπάλληλα κατὰ τοῦ νέου πολιτισμοῦ, ἢ χώρα, λέγομεν, αὐτὴ ἐστιγματίσθη καὶ ἐτι στιγματίζεται ἀναξίως ὑπὸ ἱστοριογράφων ἑμπαθῶν, ἢ ἀνεξέστατος ἀντιγραφόντων ἀλλήλους, οὓς καὶ ἡμεῖς μελετῶντες ἀβασανίστως, ποτιζόμεθα διὰ προλήψεων, καὶ ψευδῶν πολλακίς δὲ καὶ πάντη ἀνεπάρκτων εἰδήσεων.

Ἐνεργετοῦσιν ἄρα τὸ ἔθνος ὅσοι, ὡς ὁ Κ. Σ. Ζαμπέλιος, κρατοῦντες ἀρὰ χεῖρας τὴν λαμπάδα τῆς ἐπιστήμης, εἰσχωροῦσι γενναίως εἰς τὰ σκότη τῆς ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ μεσαιῶνος, καὶ ἀπαλάττουσιν αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἱεροῶν νεφῶν ὅσα ἀμυροῦσι τὰς λαμπροτέρας αὐτῆς σελίδας.

Τοιοῦτος ὁ σκοπὸς καὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν Πρεσβειῶν τοῦ Λιουτπράνδου ἦν ἀναγγέλλομεν σήμερον. Ὁ Λιουτπράνδης, ἐπίσκοπος Κρεμόνης, διὰ σταλείς πρέσβυς πρὸς δύο Ἑλληνας ἀυτοκράτορας, συνέγραψε μόνος τὰ περὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ. Καὶ ἦν μὲν σοφὸς ὁ ἀνὴρ, ἀλλ' ἤκμαζε τότε μετὰ τὴν Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως μῖσος ἀκάθεκτον ἕνεκα τῆς ἐκκλησιαστικῆς διαιρέσεως καὶ ὡς γνωστὸν, δύσκολον ὁ συγγραφεὺς τὰ μέρη πάντοτε ἀμέτοχος τῶν προλήψεων καὶ τῶν παθῶν τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Κ. Ζαμπέλιος προσέθηκε πολλὰς ἰδίαις διασαφήσεις καὶ ὑποθήκας.

Αἱ πρεσβεῖαι τοῦ Λιουτπράνδου ἡμελλόν τὰ ἐκδοθῶσι διὰ τῆς Πενθῶρας. Ἐπιπρὸς ὅμως τὸ ἔργον καθύπευρον προεχώρει ἐγένετο ἐκτενέστερον, ἀπεφασίσθη γὰρ τυπωθῆ ἰδιαίτερος. Ἐπικαλοῦμεθα λοιπὸν ὑπὲρ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν τὴν πρόθυμον συνδρομὴν τῶν ὁμογενῶν, οἵτινες ἐκτιμῶσι βεβαίως, ὡς καὶ ἡμεῖς, τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἔργου, διπλασιαζομένην μάλιστα ὡς ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ φιλοπάτριδος καὶ σοφοῦ μεταφραστοῦ.

Ἰδοὺ ἡ ἀγγελία

« Μεταξὺ τῶν ἱστορικῶν μνημείων, ἅτινα μεγάλως διαφωτίζουν τὴν εἰσέτι σκοτεινὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Μεσαιῶνος ἐποχὴν, εἶναι ὁμολογουμένως καὶ ἡ περιβόητος τοῦ Λιουτπράνδου πρεσβεῖα εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, μετέβη δις εἰς τὴν Βασιλίδα πόλιν, πρῶτον μὲν ἀποσταλαῖς παρὰ τοῦ Μαρκιῶνος Βερεγγαρίου πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον, ἀκολούθως δὲ κατὰ τὸ 968, ὡς πρεσβευτὴς τοῦ Ἀυτοκράτορος Ὁθωνοῦ τοῦ Μεγάλου πρὸς Νικηφόρον τὸν Φωκᾶν. Ἐπανακλήψας δὲ εἰς τὴν πατρίδα, συναγράψας λεπτομερῆ ἐκθεσιν τῆς δευτέρας ταύτης πρεσβεῖας του, ἐν ἣ ἀστείως μὲν καὶ γλαφυρῶς, ἀλλ' ἐμπαθῶς πάντοτε, διηγείται τὴν ὑποδοχὴν, ἣν ἔλαβεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπικρίνει τὰ ἔθνη τῆς τε ἀλλῆς καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐν γένει, καταδεικνύει ὅπσον εἶχεν ἕδῃ προῦθ τὸ

μεταξὺ Γραικῶν καὶ Λατίνων μῖσος ἐκείνη, ὅπερ πόρρωθεν προανήγγελλε τὰς εἴτα ἐπισυμβάσας Σταυροφορίας, τὴν κατάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἐρεξῆς τὴν τοῦ ὄλου γένους δουλείαν.

« Ἀλλ' ἡ Πρεσβεῖα αὕτη, ὑπὸ μόνων τῶν Δυτικῶν ἱστορικῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθεῖσα καὶ σχολιασθεῖσα, ἄφειλε, φυσικῶ τῶ λόγῳ, ὑπὸ τὸ πρίσμα τῶν προλήψεων αὐτῶν νὰ μελετηθῆ. Ἔς ἐκ τούτου, τὸ γένος ἡμῶν ἀπέμεινε μέχρι τοῦδε ἀδικαιολόγητον, καὶ ἀσυνκλήρητον ἀπέναντι παντοίων παραλογισμῶν καὶ προσβολῶν. Εἰτιχῶς, ὅμως, ὁ περὶ τὴν διαφώτισιν τῆς πατρίδος ἱστορίας, εἰ περ τις καὶ ἄλλος, ἀόκνως ἐνασχολούμενος Κ. Σ. Ζαμπέλιος, ἐπεχείρησε πρὸ μικροῦ τὴν μεταγλώττισιν ἐκ τῆς Λατινίδος τοῦ σπουδαιότατου τούτου Μεσαιωνικοῦ μνημείου, προσθεῖς πολυαριθμούς σημειώσεις, διὰ ποικίλου παιδείας διαφωτιζούσας τὸ κείμενον ὡς πρὸς τὴν μεθερμηνεύσιν αὐτοῦ, ὡς πρὸς τὰ Βυζαντινὰ ἔθνη καὶ ἔθνη, τὴν ἐκκλησιαστικὴν, πολιτικὴν καὶ βιογραφικὴν ἱστορίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ ἐστὶ ὅτι ἀνασκευάζουσας ἐπιτυχῶς τὰς κατὰ τοῦ γένους ἡμῶν ὕβρεις καὶ λοιδορίας τῶν Δυτικῶν συγγραφέων. Ὅπως δὲ πλήρης γίνῃται ἡ τοῦ πολυτίμου ἐγγράφου κατανόησις, προέταξεν ὁ Κ. Ζαμπέλιος διζητορικὴν τινα ἱστορικὴν Προθεωρίαν, ἣτις, ἀρχομένη ἀπὸ τῶν πρώτων αἰτιῶν τοῦ μεταξὺ Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς χωρισμοῦ, καὶ προβαίνουσα μέχρι τῆς Ἰ. ἐκκτοντατηίδος, ἀνιχνεύει τὰ γενέθλια τῆς Νεοληνικῆς ἐθνικότητος, ἀκολουθεῖ κατὰ πόδα τὴν ὀσμῆρα βαθμιαίαν αὐξήσιν καὶ ὑπερίσχυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐν τῇ Βυζαντινῇ Κράτει, καὶ τὴν τελείαν ἀπομίνωσιν τούτου ἀπὸ τῆς Δύσεως, συνεπιφέρων πρὸς μαρτυρίαν διάφορα πάντα σπάνια ἐγγράφα διπλωματικά, ἐκ τῆς Λατινίδος πρώτον μετενεχθέντα.

« Ἡ σπουδαιότης τοῦ ἀντικειμένου καὶ ἡ ἐγνωσμένη τοῦ συγγραφέως περὶ τὰ τοιαῦτα ἐμπειρία μὴ ἐνεθάρρουναν ἢ ἀνακλήθῃ τὴν ἐκδοσιν τοῦ πονήματος. Πέποιθα δὲ ὅτι οἱ φιλόμουσοι ὁμογενεῖς θέλουσι μὲ συνδράμει προθύμως, καταδεικνύοντες οὕτως, ὅτι οἱ Ἕλληνες περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὰς ἱστορικὰς μελέτας, τὰς τεινούσας εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν διαζήτησιν τῶν πρώτων πηγῶν τῆς ἡμετέρας ἐθνικότητος, καὶ προτιθεμένας νὰ διεκδικήσωσι τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἀπὸ τῶν προπληκτισμῶν, οὓς ἡ κηκοθελία παρὰ πᾶσαν ἱστορικὴν δικαιοσύνην μέχρι τοῦ νῦν ἐξετόξευτε κατ' αὐτοῦ.

« Τὸ σύγγραμμα ἀποτελεῖ ἓνα τόμον κομψόν καὶ εἰσχημον, ἐκ 300 περίπου τελίδων συγκείμενον. Τιμᾶται δὲ ἀντὶ δραχμῶν τεσσάρων.

« Ἐν Κερκύρα, τῆ 30 Δεκεμβρίου 1856.

« Θ. ΚΑΛΔΑΣ. »